

عنوان مقاله:

آسیب‌شناسی اخلاقی انتقاد از منظر نهج البلاغه

محل انتشار:

فصلنامه مشکوه، دوره 39، شماره 2 (سال: 1399)

تعداد صفحات اصل مقاله: 22

نویسندگان:

میثم کهن ترابی - استادیار دانشگاه بزرگمهر قائنات

مصطفی حاجی محمدی - دانش آموخته کارشناسی ارشد نهج البلاغه دانشگاه بیرجند

خلاصه مقاله:

انتقاد، اظهار عیوب به بهترین شکل به منظور اصلاح آن‌ها در راستای رشد و تعالی انسان است و زمانی محقق می‌شود که اصول و ضوابط آن از دو جهت علمی و اخلاقی رعایت شود. با توجه به موضوع مقاله که ناظر به جنبه اخلاقی انتقاد است در این مقاله از جنبه علمی آن صرف نظر شده است. از منظر اخلاق اسلامی، فعلی که متلبس به حسن فاعلی و حسن فعلی باشد، فعلی اخلاقی خوانده می‌شود. از این رو آسیب‌های اخلاقی فعل انتقاد را می‌توان ناظر به دو جهت دانست: نخست، آسیب‌های انگیزشی و دیگر، آسیب‌های بُعد رفتاری آن. آسیب‌های انگیزشی فعل انتقاد را در عوامل شکل‌گیری انگیزه باید جست که این عوامل عبارت‌اند از: نیازها، عواطف و احساسات، شناخت‌ها و رویدادهای بیرونی. بر این اساس، رفع نادرست نیازها، افراط و تفریط در هیجانات و احساسات و خطای معرفتی و نیز خلط منفعت و ضرر، از جمله آسیب‌های انگیزشی فعل انتقاد محسوب می‌شود. آسیب‌های رفتاری فعل انتقاد نیز ناظر به روش‌های انتقاد، بستر انتقاد و محتوای انتقاد است که بهره‌گیری از روش‌های غیر اخلاقی، عرضه انتقاد در بسترهای نامساعد از لحاظ زمانی، شرایط اجتماعی، فرهنگی و سیاسی؛ و بالاخره از جهت محتوایی نیز، ضعف معرفتی ناشی از تأثیرگذاری هوای نفس و احساسات، عدم تمایز میان رفتار و شخصیت، و عدم جامع‌نگری و واقع‌بینی، از جمله آسیب‌های اخلاقی بعد رفتاری فعل انتقاد به شمار می‌آید. پژوهش حاضر در پی آن است که خطرات اخلاقی پیش روی انتقاد را بر اساس آموزه‌های نهج البلاغه در بستر روشی توصیفی - تحلیلی مورد واکاوی قرار دهد.

کلمات کلیدی:

انتقاد، آسیب‌های اخلاقی، علی (ع)، انگیزه، رفتار انتقادی، نهج‌البلاغه

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1124121>

